

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารโดยใช้การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Achievement and satisfaction in learning sign language for communication use
Active Learning process of students in the Department of Language and
Communication Faculty of Humanities and Social Sciences, 3rd,
Suan Dusit University

ปริมา วินิธาสติติกุล¹ และ ชนินันท์ แยมขวัญยืน²

Parima vinitasatitkun¹ and Chaninun Yaemkwanyuen²

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต¹

ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการเรียนรวม²

Faculty of Education, Suan Dusit University, Thailand¹

Disability Support Services, Thailand²

E-mail: ¹parima9451@gmail.com

Retrieved November 21, 2022; Revised January 31, 2023; Accepted February 6, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารของนักศึกษา สาขาวิชาภาษามือและการสื่อสารของนักศึกษา 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1/2564 จำนวนนักศึกษาทั้งหมด 36 คน โดยวิธีเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียน 3) แบบสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ 4) แบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่าง (สถิติ t-test)

ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารระหว่างและหลังการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติของนักศึกษา สาขาวิชาภาษามือและการสื่อสารของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยสวนดุสิตมีผลการเรียน

หลังเรียนสูงกว่าระหว่างเรียน สำหรับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการออกแบบแผนการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการวัดประเมินผลการเรียนการสอน มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกับชุมชนผู้ใช้ภาษามือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (นักศึกษาประเมินตนเองจากการเรียน) และด้านวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ตามลำดับ

คำสำคัญ: การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ภาษามือเพื่อการสื่อสาร

Abstract

The purpose of this research were 1) To compare the learning achievement in sign language for communication subject of students in language and communication program 2) Satisfaction survey of students toward active learning Samples were the third year of students in language and communication program, faculty of human science and social science, Suan Dusit University. The instrument use to collect data include 1) Active learning lesson plan 2) Measurement test of learning achievement while studying and study ended 3) Observation form of students who study by active learning 4) Measurement test of students' satisfaction who study by active learning Statistics for research include average, standard deviation, and difference test (t-test).

The finding of this research found the learning achievement in sign language for communication subject by active learning while studying and study ended of the third year students in language and communication program, Faculty of human science and social science , Suan Dusit University found the learning achievement after end of learning is better than while learning. For the students' satisfaction level in study by active learning found the students' satisfaction toward active learning lesson plan design were most. Followed by were lecturer's attribute, learning activities, learning achievement (self evaluation of students from learning), and purpose of study respectively.

Keywords: Active Learning; Learning Achievement; Sign Language for Communication

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ทำให้มีความสำคัญมากต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพื่อให้สามารถสื่อความหมายหรือแสดงการรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด และความต้องการ หรือกล่าวได้ว่าภาษาเป็นรูปแบบของการสื่อสารถ่ายทอดข้อมูลหรือสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร

ซึ่งภาษาสามารถใช้ในการแสดงออกได้หลากหลาย อาทิ การพูด การเขียน การแสดงออกทางสายตา ที่ใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสื่อสาร แต่สำหรับการใช้ภาษามือเพื่อการสื่อสารนั้น เป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นภาษาสำหรับคนหูหนวก ด้วยการใช้มือ สีหน้า และกิริยาท่าทางประกอบในการสื่อความหมายและถ่ายทอดอารมณ์แทนการพูด และในปัจจุบันภาษามือเพื่อการสื่อสารเป็นภาษาระหว่างคนหูหนวกด้วยกัน และระหว่างคนปกติกับคนหูหนวกในภาษาอังกฤษเรียกว่า “Sign Language” หรือ “Manual Communication” สิริรัตน์ เพ็ชรปรี (2548) จึงกล่าวได้ว่าภาษามือทำให้บุคคลเหล่านั้นนี้สามารถติดต่อสื่อสารและอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างไม่เกิดปัญหาใด

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งให้ความสำคัญกับการบูรณาการการเรียนรู้อย่างบูรณาการ กล่าวคือ การให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านต่าง ๆ อาทิ คนหูหนวก จึงได้มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านี้ อีกทั้งประเทศไทยสนับสนุนผู้ปกครองต่าง ๆ ให้สามารถเรียนได้เต็มศักยภาพจึงทำให้คนหูหนวกมีโอกาสเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษามากขึ้น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารเปิดให้นักศึกษาได้เรียนรู้ภาษาที่หลากหลายเพื่อเตรียมเป็นบัณฑิตที่มีความสามารถทางภาษา ซึ่งภาษามือเบื้องต้นเพื่อการสื่อสาร (Introduction to Thai Sign Language for Communication) เป็นอีกภาษาที่นักศึกษาได้เรียน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ความหมาย ความเป็นมา ประเภท และลักษณะที่แตกต่างของภาษามือ โครงสร้างพื้นฐานของภาษามือไทย และวัฒนธรรมของคนหูหนวก ตลอดจนฝึกปฏิบัติการใช้ภาษามือในการสื่อสารเพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ผู้สอนซึ่งเป็นคณะดำเนินการวิจัยยังให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ภาษามือในชั้นเรียน อย่างไรก็ตามถึงแม้จะเน้นการฝึกปฏิบัติก็ยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาการใช้ภาษามือในการสื่อสารนักศึกษาจะเรียนรู้คำศัพท์และการสื่อสารเฉพาะที่เรียนเท่านั้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด การที่ออกแบบให้นักศึกษาได้มีกิจกรรมร่วมกับชุมชนของคนหูหนวก เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาประเด็นที่ตนเองสนใจด้วยตัวเองเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการสื่อสารด้วยภาษามือ โดยศึกษากับกลุ่มคนผู้ใช้ภาษามือในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นคนหูหนวกหรือล่ามภาษามือนับว่านักศึกษาได้ฝึกใช้ภาษามือเบื้องต้นในการสื่อสารกับเจ้าของภาษา ทั้งนี้จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า การสื่อสารด้วยภาษามือยังมีปัญหาเรื่องการใช้คำศัพท์ หรือมีหลายคำที่ไม่มีคำศัพท์ที่สื่อโดยตรง โดยจะเป็นการใช้ภาษามือที่เป็นคำข้างเคียงมาอธิบายความหมาย ซึ่งต้องใช้เวลามากและใช้พลังงานในการสื่อสารสูง

การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารผู้วิจัยคาดว่าหากนักศึกษาได้มีการลงมือปฏิบัติในการมีส่วนร่วมในการสร้างคำศัพท์ภาษามือเพื่อการสื่อสารจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาทำให้เกิดการเรียนรู้ในการเชื่อมโยงความรู้และสร้างความรู้กับตนเอง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ออกแบบ Active Learning นักศึกษาได้พัฒนาทักษะความคิด มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าการเรียนแบบบรรยาย (Passive) ซึ่งการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาผู้เรียนควรคิดเป็น ทำเป็น พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ทำให้หลากหลาย

สถาบันการศึกษาทุกระดับนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนผ่านการปฏิบัติมาใช้ ดังเช่น สุภา วัชรสุขุม และคณะ (2560) ดำเนินการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ นักศึกษาหลักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกวิชาสูงกว่าก่อนเรียน ตลอดจนส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ ทั้งด้านการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านกระบวนการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ มานพ จิตแมน (2562) พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนเทศบาลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ โดยผลการประเมินรูปแบบการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อครูที่จะนำไปใช้จัดการเรียนการสอน

ดังนั้น การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์มากกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้โดยการเข้าร่วมสำรวจสภาพปัญหาความต้องการ พร้อมร่วมออกแบบชุดคำศัพท์ทางด้านคหกรรมศาสตร์จากชุมชนคนหูหนวก เนื่องจากคำศัพท์ภาษามือเกี่ยวกับด้านคหกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่มีคำศัพท์ที่ยากต่อการทำความเข้าใจ ตลอดจนคหกรรมศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น งานบ้าน การเรือน การประกอบอาหาร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning แก่นักศึกษาเพื่อเป็นการฝึกให้นักศึกษามีความคิดที่เป็นขั้นตอน อีกทั้งได้เข้าใจสภาพปัญหา จากการสังเกตเก็บข้อมูล และมีส่วนร่วมในการใช้คำศัพท์ภาษามือด้านคหกรรมศาสตร์จากชุมชน อีกทั้งเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับคำศัพท์ภาษามือ รวบรวมคลังคำศัพท์ทางด้านคหกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิตอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารระหว่างและหลังการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติของนักศึกษา สาขาวิชาภาษามือและการสื่อสารของนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning)

การทบทวนวรรณกรรม

ภาษามือ เป็นภาษาแม่ของคนบกพร่องทางการได้ยินที่ใช้การรับรู้ภาษาผ่านการมองเห็นเป็นช่องทางในการสื่อสารที่สำคัญ เนื่องจากระบบไวยากรณ์ภาษามือประกอบไปด้วย ท่ามือ ทิศทาง ตำแหน่ง การเคลื่อนไหว และสีหน้า ในปี 1960 การศึกษาระบบไวยากรณ์ภาษามือของสโตเก้ (Stokoe, 1960) ที่ตีพิมพ์เป็นบทความชื่อ “Sign Language Structure: An outline of the Visual Communication Systems of the American Sign Language on Linguistic principle” องค์ประกอบภาษามือแตกต่างจากการใช้อวัจนภาษา (Non-verbal) ในภาษาพูดของผู้ที่มีการได้ยินทั่วไปที่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจนระหว่างอวัจนภาษาและอวัจนภาษา ซึ่งผู้ที่มีการได้ยินทั่วไปที่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน

ระหว่างวจนภาษาและอวจนภาษา แต่สำหรับภาษามือ อวจนภาษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบไวยากรณ์ภาษา มือที่ไม่สามารถแยกขาดออกจากกันได้ เช่น การแสดงสีหน้า (facial expressions) ท่าทาง (gestures) หรือ ภาษากาย (body language) (Woodward,1996)

ภาษามือในประเทศไทย มีความหลากหลายเช่นเดียวกับภาษาพูด มีการใช้ที่แตกต่างกันออกไป ตามบริบทของผู้ใช้ภาษาและภาษามือไทยไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารเท่านั้น ภาษามือยังเป็นส่วนที่แสดงการยอมรับการมีวัฒนธรรมร่วมกันของผู้บกพร่องทางการได้ยินอีกด้วย ดังเช่น วัฒนธรรมและการแสดงตัวตนในสังคม สิทธิความเท่าเทียม เป็นต้น (ศศิวิมล คงสุวรรณ และ เบญจมาภรณ์ ฤาไชย, 2563) ซึ่งสำหรับสถานะภาษามือไทยในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ภาษามือเป็นภาษาประจำชาติ สำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยินหรือคนหูหนวกไทย เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2542 โดยมีผลบังคับให้ใช้ภาษามือในการสอนสำหรับเด็กหูหนวก เนื่องจากประเทศไทยมีจำนวนประชากรผู้บกพร่องทางการได้ยินหรือสื่อความในปี พ.ศ. 2561 อยู่ที่ร้อยละ 18.41 (สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย, 2561)

คลังคำศัพท์สามารถช่วยให้ผู้บกพร่องทางการได้ยินได้เรียนรู้และพัฒนาภาษาของตนเองให้เข้าใจ สิ่งต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น เช่น คำศัพท์ที่ใช้ในการเรียน ผู้บกพร่องทางการได้ยินจะได้เรียนรู้คำศัพท์ที่มีในวิชาเรียนที่ คนปกติสามารถเข้าใจได้ด้วยการอ่านและใช้ประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่ผู้บกพร่องทางการได้ยินไม่สามารถเข้าใจได้ เนื่องจากขาดประสบการณ์ คลังคำศัพท์จะเป็นตัวช่วยสื่อสารให้ผู้บกพร่องทางการได้ยินเข้าใจคำศัพท์นั้น ๆ ได้ ส่งผลให้สามารถเข้าใจและเรียนรู้คำศัพท์ได้ใกล้เคียงกับคนปกติ (วารานนามแสง, 2558)

ความหมายของคลังคำศัพท์ หมายถึง คำหรือวลีที่มีรูปแบบการใช้และความหมายที่ใช้ เฉพาะภาษาใดภาษาหนึ่งเพื่อนำมาใช้ประกอบคำศัพท์ ซึ่งคลังคำศัพท์มีบทบาทในการบอกรายละเอียดเกี่ยวกับเสียงของคำ ความหมายของคำ และวิธีการใช้คำในประโยค หลักการออกแบบและพัฒนาคลังคำศัพท์สำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยิน อย่างไรก็ตาม ในการออกแบบและพัฒนาะนั้นจะต้องคำนึงถึงผู้ใช้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดโดยต้องเข้าใจปัญหาและความต้องการของผู้ใช้ให้ชัดเจนเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบให้เหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด ซึ่งในการออกแบบระบบที่ดีควรมีหลักในการออกแบบระบบเพื่อให้สอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าคนหูหนวกไม่สามารถรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางหูได้ ดังนั้น การรับรู้ของผู้บกพร่องทางการได้ยินจึงควรใช้วิธีการรับรู้จากประสาทสัมผัสทางสายตา การออกแบบคลังคำศัพท์จึงควรคำนึงถึงลักษณะของการรับรู้ด้วยสายตาเป็นสิ่งสำคัญ อาทิ สื่อวีดิทัศน์ อักษรบรรยาย การใช้ภาษาเขียน โดยวิธีต่าง ๆ ควรให้ผู้บกพร่องทางการได้ยินเข้าร่วมดำเนินการด้วย เนื่องจากผู้บกพร่องทางการได้ยินมีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากคนปกติ

การจัดการเรียนรู้เป็นบทบาทสำคัญของบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นลักษณะของหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น หน่วยงานภาครัฐด้านการศึกษา สถาบันการศึกษา และลักษณะรายบุคคล เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ผู้สอน เป็นต้น ซึ่งการจัดการเรียนรู้สามารถเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร เอกสารที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผู้เรียน หลังจากนั้นสามารถนำมาวางแผนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดหาหรือเลือกสื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (วรภากรณ์ ศรีวิโรจน์, ม.ป.พ.) โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียนเป็นวิธีการ/กิจกรรมที่ครู/อาจารย์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง นำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้น ความสนใจ ความสนุกสนาน การตื่นตัวในการเรียน หรือการปฏิบัติต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีหลากหลายกระบวนการ เช่น กระบวนการ สร้างความคิดรวบยอด กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการสร้างเจตคติ กระบวนการสร้างค่านิยม กระบวนการกลุ่ม กระบวนการความรู้ความเข้าใจ กระบวนการสร้างความ ตระหนัก กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการความคิดสร้างสรรค์ กระบวนการทางคณิตศาสตร์ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และกระบวนการทางภาษา เป็นต้น ทั้งนี้ในการพิจารณากิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ขึ้นมา ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ของผู้สอน และที่ สำคัญไปกว่านั้นควรพิจารณาผลลัพธ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร กระบวนการเรียนรู้ Active Learning ทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนได้มากและนานกว่ากระบวนการ เรียนรู้ Passive Learning เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่ เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะสามารถเก็บความจำในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้ ยังคงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่า ระยะยาวกว่า

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสาร โดยการใช้ การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณพื้นที่วิจัย คือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1/2564 จำนวน 36 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบวิธีการเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ชนิด ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียน 3) แบบสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาการเรียนรู้อผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) 4) แบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาการเรียนรู้อผ่านการปฏิบัติ

การปฏิบัติ (Active Learning) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย 2 รูปแบบ ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัย บทความต่าง ๆ แผนการเรียนการสอน รายวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสาร เป็นต้น 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยทำการทดสอบนักศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1/2564 ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียน และส่งแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ทั้งนี้ การเรียนการสอน ภาคเรียนที่ 1/2564 มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสสายพันธุ์ โควิด-19 (COVID-19) ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารระหว่างและหลังการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติของนักศึกษา สาขาวิชาภาษามือและการสื่อสารของนักศึกษา ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่าง (สถิติ t-test) 2) วิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษา ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารโดยใช้การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ของนักศึกษา โดยผู้วิจัยดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์เป็น 2 ช่วงคือ ระหว่างเรียน (กำหนดให้มีกิจกรรมการเรียนพื้นฐานไปแล้ว 5 สัปดาห์) และหลังเรียน ในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) รูปมือหรือท่ามือที่ชัดเจน 2) ไวยากรณ์ของภาษามือไทย 3) ทิศทางการเคลื่อนไหวของมือ 4) ตำแหน่งของมือ 5) สีหน้า ท่าทางและการเคลื่อนไหวของลำตัว และ 6) การสื่อความหมายที่ถูกต้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารระหว่างและหลังการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติของนักศึกษา สาขาวิชาภาษามือและการสื่อสารของนักศึกษา

การทดสอบ	จำนวนนักศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	P-value
ระหว่างเรียน	36	12.08	1.18	-48.75	0.00**
หลังเรียน	36	25.17	1.40		

** P $\geq$ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารระหว่างเรียนของนักศึกษา จำนวน 36 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.08 และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารหลังเรียนของนักศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.17 โดยเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารระหว่างเรียนและหลังเรียนของนักศึกษา พบว่า การทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าระหว่างเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทั้งนี้การวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสารโดยใช้การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ของนักศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา โดยใช้เกณฑ์ในการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา ประกอบด้วย การให้ความร่วมมือ การร่วมแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการร่วมปฏิบัติงานจนสำเร็จ โดยพบว่าจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนผ่านการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) เมื่อนักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนผู้ใช้ภาษามือ นักศึกษาเกิดความเข้าใจ และกล้าสื่อสารด้วยภาษามือมากขึ้น จากการเขียนสรุปชิ้นงานหลังการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนนักศึกษามีการสื่อสารที่ดีขึ้น และมีความเข้าใจในหลักการสื่อสารด้วยภาษามือ ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาระหว่างเรียน และจากการทวนสอบระหว่างเรียน

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษา สาขาวิชาภาษามือและการสื่อสารของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยสวนดุสิตที่มีต่อผลการออกแบบแผนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) พบว่า ภาพรวมความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการออกแบบแผนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการวัดประเมินผลการเรียนการสอน มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยความพึงพอใจของนักศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการออกแบบแผนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ด้านวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ของการสอนได้อย่างชัดเจน และประเด็นผู้สอนได้จัดสรรเวลาในแต่ละเนื้อหาได้อย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในสัดส่วนที่เท่ากัน รองลงมาคือ ประเด็นผู้สอนมีการเตรียมการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนในแต่ละวัตถุประสงค์ และประเด็นผู้สอนเตรียมเนื้อหาที่สอน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการออกแบบแผนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยประเด็นมีการเพิ่มเติมเนื้อหาที่ทันสมัยเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในสัดส่วนที่เท่ากัน รองลงมาคือ ประเด็นมอบหมายงานอย่างเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน และประเด็นจัดกิจกรรมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการออกแบบแผนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ด้านกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกับชุมชนผู้ใช้ภาษามือ (คนหูหนวกและล่ามภาษามือในชุมชน)แบบออนไลน์ โดยประเด็นกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกับชุมชนเป็นการเปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (รองลงมาคือ ประเด็นผู้สอนเปิดโอกาสให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชน ประเด็น กระตุ้นและส่งเสริมให้ร่วมกันอภิปรายในกิจกรรมร่วมกับชุมชนผู้ใช้ภาษามือ และประเด็นกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกับชุมชนผู้ใช้ภาษามือช่วยให้นักศึกษาเข้าใจธรรมชาติของภาษามือมากขึ้น ในสัดส่วนที่เท่ากัน และประเด็นส่งเสริมให้ทำงานเป็นกลุ่ม และรวมและรายบุคคล ตามลำดับ

4. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการออกแบบแผนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ด้านการวัดประเมินผลการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นผู้สอนกำหนดเกณฑ์ประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างชัดเจน และเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ประเด็นผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามลำดับ

5. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการออกแบบแผนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นผู้สอนมีความสามารถในการอธิบายและถ่ายทอดความรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ประเด็นผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน และประเด็นจัดเวลาให้นักศึกษาปรึกษาออกชั้นเรียน ตามลำดับ

6. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการออกแบบแผนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (นักศึกษาประเมินตนเองจากการเรียน) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นวิชาภาษามือเป็นวิชาที่ช่วยสนับสนุนให้นักศึกษามีความสามารถด้านภาษาเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งภาษา และประเด็นวิชาภาษามือเป็นวิชาที่เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในสัดส่วนที่เท่ากัน รองลงมาคือ ประเด็นนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารด้วยภาษามือ ประเด็นเมื่อเรียนวิชาภาษามือแล้ว นักศึกษามั่นใจที่จะสื่อสารกับคนหูหนวกมากขึ้น และประเด็นกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกับชุมชนผู้ใช้ภาษามือ (คนหูหนวกและล่ามภาษามือในชุมชน)เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ ในสัดส่วนที่เท่ากัน และประเด็นเมื่อ นักศึกษาพบคนหูหนวกสามารถทักทายและสื่อสารเบื้องต้นได้ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ให้แก่นักศึกษา สาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบผลระหว่างเรียนและหลังเรียน เนื่องจากการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ทำให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอน และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของเดชดณัย จุ้ยชุม, เกษรา บ่าวเข้มช้อย และศิริกัญญา แก่นทอง (2559) ที่ได้นำเอากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ผ่าน Active Learning ทำให้นักศึกษา

มีพฤติกรรมทางการเรียนดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าก่อนเรียนและมีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับการศึกษาของ สำนักงานศึกษาธิการภาค 3 (2563) ที่กล่าวถึงสภาพการณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้การสอนแบบใช้คำถาม (Questioning Method) รองลงมา คือ การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) การเรียนรู้แบบใช้เกม (Games) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) การเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ (Anchored Instruction) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (Analyze Case Studies) ตามลำดับ

สำหรับความพึงพอใจนักศึกษา สาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด อาจเชื่อมโยงจากการที่ผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีความจำเป็นจะต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ทำให้นักศึกษาสนใจกับสิ่งที่ตนเองกำลังเรียนรู้ ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ ลัดดาวัลย์ สาระภัย (2560) ได้สำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชาชีววิทยา เรื่อง การสังเคราะห์แสง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่นำกระบวนการเรียนรู้ แบบกระตือรือร้น (Active Learning) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ภาษามือที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจากชุมชนผู้ใช้ภาษามือ ทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้ได้หลักการสำคัญในการสื่อสารด้วยภาษามือ ดังนี้

1. ไวยากรณ์มีหลักในการสื่อสารด้วยไวยากรณ์ ประธาน กรรม กริยา
2. การใช้มือ 2 มือ ที่รูปทรงหรือท่ามือมือเดียวกันมักจะเคลื่อนไหวพร้อมกัน เช่นคำว่า พบ ใช้ท่ามือ เลขหนึ่งเคลื่อนไหวเข้าหากัน หรือท่ามือเลขห้า คำว่า ไม่เป็นไร ใช้ท่ามือเลขห้ากางมือออกแล้วเคลื่อนไหวสลับหน้าหลัง
3. การสื่อสารด้วยภาษามือ 2 มือ ที่ท่ามือซ้ายและขวาไม่เหมือนกัน มักใช้มือข้างที่ถนัดเคลื่อนไหวเพียงข้างเดียว เช่น ฝรั่ง ใช้ท่ามือเลขห้าหงายมือขึ้นในข้างที่ไม่ถนัด แล้วใช้มือข้างที่ถนัด แสดงท่ามือเลขห้าที่นิ้วชิดกัน วางลงบนมือข้างที่ไม่ถนัดแล้วเคลื่อนไหวออกด้านข้าง (แสดงเหมือนการเฉาะฝรั่งในอากาศ)
4. สังเคราะห์คำศัพท์ จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนผู้ใช้ภาษามือ โดยแบ่งเป็น หมวดต่าง ๆ จำนวนหมวด ประกอบด้วย หมวดอาหาร เครื่องดื่ม งานผ้า งานใบตอง และงานดอกไม้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) สำหรับรายวิชาภาษามือเพื่อการสื่อสาร นักศึกษาได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ไวยากรณ์ ดังนั้น การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนต่อไป ควรมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักศึกษาจะเกิดความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ด้านกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกับชุมชนผู้ใช้ภาษามือ (คนหูหนวก และล่ามภาษามือในชุมชน) แบบออนไลน์ มีความพึงพอใจน้อย เมื่อเทียบกับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในด้านอื่น ๆ ดังนั้น การกำหนดชุมชนผู้ใช้ภาษามือในครั้งต่อไปควรมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น ด้านอาชีพ ด้านกีฬาและนันทนาการ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีประเมินผลลัพธ์ของนักศึกษาจากการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2. ควรมีสำรวจผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) เพื่อเป็นข้อมูลแก่สถานศึกษาปรับปรุงกระบวนการเรียนโดยใช้การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

เดชดนัย จุ้ยชุม, เกษรา บ่าวเข้มซ้อย และศิริกัญญา แก่นทอง. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชา ทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัสวิชา 11-024-112 ประจำปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning). *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2 (3), 47-57.

มานพ จิตแมน. (2562). พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนเทศบาลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 10(3), 46-52.

ลัดดาวัลย์ สาระภัย. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่อง การสังเคราะห์แสง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ แบบกระตือรือร้น (Active Learning) (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วรารัตน์ ศรีวิโรจน์. (ม.ป.พ.). *เอกสารประกอบการเรียนการสอนรายวิชา 1022230 หลักการจัดการเรียน การรู้. เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.*

- วรางคณา นามแสง. (2558). *การพัฒนาคลังคำศัพท์ออนไลน์สำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยิน*. (วิทยานิพนธ์วิทยาคารสาธิตมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ศศิวิมล คงสุวรรณ และเบญจมาภรณ์ ฤาไชย. (2563). การเรียนการสอนสำหรับคนหูหนวกในประเทศไทย : สภาพปัญหา รูปแบบ และ กระบวนการสอนแบบสองภาษา. *วารสารมังรายสาร สถาบันภาษา และวัฒนธรรมนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 8(1), 1-14.
- สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย. (2561). *สถิติคนพิการทางการได้ยิน 2561*. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2565, จาก <https://nadt.or.th/pages/stat61.html>
- สิริรัตน์ เพ็ชรปรี. (2548). *การศึกษาความสามารถการจำคำศัพท์ภาษามือของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมเกมเบ็ดเตล็ด* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภา วัชรสุขุม และคณะ (2560). *ผลการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ (Active Learning) ที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจในการเรียน ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา* (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 3. (2563). *สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่บึงขอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 3*. ราชบุรี: สำนักงานศึกษาธิการภาค 3.
- Woodward, J. C. (1996). Modern Standard Thai Sign Language, influence from ASL, and its relationship to original Thai sign varieties. *Gallaudet University Press*, (92), 227-52.
- Stokoe, W. C. (1960). *Sign Language Structure: An Outline of the Visual Communication System of the American Deaf*. Buffalo, NY: University of Buffalo.